

Exquisite Endowment

פרשת תרומה תשפ"ו

EXODUS

25 / 1-9

PARASHAS TERUMAH

HASHEM spoke to Moses, saying: ² Speak to the Children of Israel and let them take for Me a portion, from every man whose heart motivates him you shall take My portion.

³ This is the portion that you shall take from them: gold, silver, and copper; ⁴ and turquoise, purple, and scarlet wool; linen and goat hair; ⁵ red-dyed ram skins, tachash skins, acacia wood; ⁶ oil for illumination, spices for the anointment oil and the aromatic incense; ⁷ shoham stones and stones for the settings, for the Ephod and the Breastplate.

⁸ They shall make a Sanctuary for Me — so that I may dwell among them — ⁹ like everything

2

1-7. Contributions for the Tabernacle. The Tabernacle, its vessels, and the priestly garments were made from the thirteen types of raw materials that are listed here. With only two exceptions (see note to v. 3), everything was to be given voluntarily. So anxious were the people to have a share in creating a resting place for the Shechinah, and so prompt and enthusiastic was their free-willed response, that those in charge of the work had to appeal to Moses to order a halt to the contributions (36:3-6). Once these materials were in hand, people appointed by God were put in charge of fashioning them into the various final products.

2. ויקחו לי — And let them take for Me. Rashi comments that the term for Me indicates that people should contribute for the Tabernacle purely for the sake of God's Name, not because of social pressure or in quest of honor.

טובה

תרומה (Ps) 5'11

שערי

4

שמו

תרומה

בקראי

5 ק' ד' ו' א' - (Ps)

איתא בתנא דבי אליהו (פרק יז) בשעה שאמרו ישראל נעשה ונשמע מיד אמר הקב"ה למשה דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה וגו', וצריך ביאור מה ענין זה לזה.

עוד מלוינו דבר הטעון ביאור בסדר הלויים המוזכרים בקרא, דהרי הזכיר את לויי בניית המשכן צטר לויי (אסיפת התרומה. ולכאורה הי' צריך להיות להיפך, דמשקרא הי' לו ללוות על עשיית המשכן, ורק צטר הכי להזכיר הצקשה של לקחת התרומה, כהיות כל מנמחה לתועלת בניית המשכן ועשיית הבגדי כהונה (כמבואר כאן ברש"י). ולמה הקדים הכתוב את מלות לקחת התרומה ללויי עשיית המשכן.

6 א' ב' ג' ד' ה' ו' ז' ח' ט' י' י"א י"ב י"ג י"ד י"ה י"ו י"ז י"ח י"ט כ' כ"א כ"ב כ"ג כ"ד כ"ה כ"ו כ"ז כ"ח כ"ט ל' ל"א ל"ב ל"ג ל"ד ל"ה ל"ו ל"ז ל"ח ל"ט מ' מ"א מ"ב מ"ג מ"ד מ"ה מ"ו מ"ז מ"ח מ"ט נ' נ"א נ"ב נ"ג נ"ד נ"ה נ"ו נ"ז נ"ח נ"ט ס' ס"א ס"ב ס"ג ס"ד ס"ה ס"ו ס"ז ס"ח ס"ט ע' ע"א ע"ב ע"ג ע"ד ע"ה ע"ו ע"ז ע"ח ע"ט פ' פ"א פ"ב פ"ג פ"ד פ"ה פ"ו פ"ז פ"ח פ"ט צ' צ"א צ"ב צ"ג צ"ד צ"ה צ"ו צ"ז צ"ח צ"ט ק' ק"א ק"ב ק"ג ק"ד ק"ה ק"ו ק"ז ק"ח ק"ט

ומעתה נראה לבאר דזה הכוונה "ליתן לו שכר על כל פסיעה ופסיעה", שאילו היה הקב"ה אומר לו שילך "לארץ ישראל", לא היתה המצוה כי אם להגיע לארץ, והצורה שהגיע לארץ ע"י ההליכה היא רק "הכשר" ואין לו שכר כעוסק במצוה ממש. אך כיון שלא נאמרה לו מטרת הליכתו, א"כ נעשתה ההליכה

עצמה ועצם פסיעותיו, למטרה ותכלית. והארץ זהו רק הזמן שבו נסתיימה קיום

והנה על קושיא זו צלמח ניתן לומר, דאילו נאמר לויי מלאכת המשכן צרישא, היתה נשאלת התנדבות התרומה בגדר הכשר צעלמח לנלות הבני' וכדי להרצות שכר על כל מלוא ומלוא, לזה הצורא משיקרא שיקחו לו תרומה צלי להזכיר שום סיבה להתרמה זו, ורק צטר הכי לזה על מלאכת עשיית המשכן, דע"כ תישאר כל אחד מן הלויים מלוא בפניע ולא רק הכשר להלויי השני.

והיינו, שהקב"ה רצה בזה שבני ישראל ירימו תרומת לבם אליו, ונדיבות לב זו העלתה לפניו נחת רוח גדול שאמר ונעשה רצונו.

ובזה ביאר מה שדרשו חכמים על מה שנאמר (להלן לה כז) 'והנשאים' חסר יו"ד, שהחסירו לנשיאים אות משמם לפי שהתעצלו ולא הביאו את תרומתם מיד כשהכריזו על הבאת נדבת מלאכת המשכן, אלא אמרו מקודם יתנדבו הציבור מה שמתנדבים, וכל מה שמחסירים אנו משלימים אותו. ולכאורה יש להבין וכי זו עצלות תיקרא, הלא אדרבא לקחו המשימה על עצמם לבל יחסר שום דבר, וכל התעככותם היה בכדי שיהיה הכל על הצד המושלם ביותר, ולמה זה יגרע מהם.

7 משחת תוכו רצוף אהבה מכונת ירושלים שמו

8 ק' ב' ג' ד' ה' ו' ז' ח' ט' י' י"א י"ב י"ג י"ד י"ה י"ו י"ז י"ח י"ט כ' כ"א כ"ב כ"ג כ"ד כ"ה כ"ו כ"ז כ"ח כ"ט ל' ל"א ל"ב ל"ג ל"ד ל"ה ל"ו ל"ז ל"ח ל"ט מ' מ"א מ"ב מ"ג מ"ד מ"ה מ"ו מ"ז מ"ח מ"ט נ' נ"א נ"ב נ"ג נ"ד נ"ה נ"ו נ"ז נ"ח נ"ט ס' ס"א ס"ב ס"ג ס"ד ס"ה ס"ו ס"ז ס"ח ס"ט ע' ע"א ע"ב ע"ג ע"ד ע"ה ע"ו ע"ז ע"ח ע"ט פ' פ"א פ"ב פ"ג פ"ד פ"ה פ"ו פ"ז פ"ח פ"ט צ' צ"א צ"ב צ"ג צ"ד צ"ה צ"ו צ"ז צ"ח צ"ט ק' ק"א ק"ב ק"ג ק"ד ק"ה ק"ו ק"ז ק"ח ק"ט

ושמעתי בשם הגאון רבי שניאור קוטלך וצ"ל ראש ישיבת לייקוואד, שהכתוב בא להורות כאן פרט חשוב במצות נדבת המשכן, שמצוה זו לא היתה בעבור המטרה של 'עשו לי משכן' גרידא, אלא עצם הענין של 'ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו', היתה מטרה לעצמה.

אמנם לפי האמור הדברים מובנים, כי הלא מטרת המצוה הלזו לא היה רק בכדי להשיג את החפצים שזקוקים להם בכדי לקיים את מצות 'ועשו לי מקדש', אלא

עיקר כוונתה היה נדבת הלב, וזו טענה גדולה עליהם כי להשלמת מטרה קדושה זו של התנדבות הלב אין להשתהות אפילו רגע אחד ויש לרוץ ולרוץ ולהרים את הלב בהבאת הנדבה בית אלוקינו.

ומהו עניינה של נדיבות לב זו, שכל אדם מישראל יכונן את מחשבותיו להשתמש בכל חפץ ובכל דבר ככוונה לשם שמים בלבד ולא כדי למלאות תאוות הגשמיות, והיינו שכל ענין הבא לידי יראה בו כלי ואמצעי לעבודת הבורא, ולא כמטרה לעצמה.

ובשבני ישראל הלכו והביאו כל כספם וזהבם לבית ה', הכריזו בזה שהם מכירים ומבינים שהמטרה מה שנתן להם השי"ת אוצרות כסף וזהב, הכל היה כדי שיוכלו לעבוד אותו בדברים הללו, ולא בשביל שימלאו כריסם בהם.

ואיתא בספרים הקדושים שזהו הענין שאמרו חכמים (רש"י להלן לה א) שבנין המשכן הוא עדות לישראל שיתרו להם הקב"ה על עוון העגל, כי הרי הטא זה בא לידם מחמת שלא השכילו להשתמש בכספם באופן הנכון, כמו שדרשו (רש"י דברים א א) מה שנאמר (הושע ב י) 'וכסף הרביתי לה וזהב עשו לבעל' שאת העגל עשו בשביל רוב זהב שהיה להם.

ואם כן איפוא כאשר זכו להכיר בהכרה הנכונה ולהשתמש בכספם כראוי, הנה ממילא טיהרו נפשם מהעוון המר שרבץ עליהם, וכן אמרו במדרש (שמו"ר נא ח) להדיא, אמר הקב"ה יבוא זהב המשכן ויכפר על זהב העגל, אמר הקב"ה לישראל בשעה שעשיתם את העגל הכעסתם אותי

ב'אלה אלוהיך', עכשיו שעשיתם המשכן באלה אני מתרצה לכם, הוי אלה פקודי המשכן.

כ" נדיב לבו יביאה

ועל דרך זה כתב בספר 'דברי יחזקאל' לפרש מאמר הכתוב שהוא דברי משה לישראל כאשר צויה אותם להביא את תרומת המשכן דכתיב (להלן לה ה) 'קחו מאתכם תרומה לה' כל נדיב לבו יביאה את תרומת ה' זהב וכסף ונחושת', ולכאורה יש לדקדק בלשונו כי לאחר שאמר 'יביאה' שמשמעה 'יביא אותה' דהיינו יביא את התרומה למה חזר לפרש שנית 'את תרומת ה'', הרי על התרומה הזו הוא מדבר ומהו כפל הלשון, או שהיה לו לומר 'כל נדיב לב יביא' שאז היה ניחא כשמפרש מה יביא 'את תרומת ה'.

והביאור הוא כי תיבת 'יביאה' אינה מכוונת על התרומה הנזכרת לעיל מינה, אלא כאן כיוון משה רבנו להורותם תנאי באופן הבאת התרומה, ואמר להם שכאשר ילכו ויביאו את תרומתם, שומה עליהם אז לשעבד את לבם לשם ה' ועל זה אמר שכל 'נדיב לב' שישכיל להרים תרומה לשם מצוה 'יביאה' את לבו עם תרומת ה' זהב כסף ונחושת.

ומפרש שהבאת לב זו פירושה שהאדם יעלה את כל תאוות ותשוקות לבו לעבודת הבורא יתברך, והיינו שבכל עת שישתמש באיזו פעולה גשמית שיש בה הנאה, כל יטה אחר תאוות הלב החומריים המנסים ליהנות מהאכילה או השינה הנאה של גשמיות, אלא יקדש הנאותיו לעשותם לשם שמים בלבד, וכאשר הביאו בני ישראל

נדבתם מכספם וזהבם, אזי פעלו בעצמם עבודה זו שאין רצונם ליהנות בכספם הנאה גשמית, אלא כל מאוויים וחפצים לקדש את הדברים הללו בקדושת ה' ולהעלותם לשורשם.

ליהודים היתה אורה זו תורה ובספר 'שפת אמת' (לפורים שנת תרמ"ח) כתב שלהכרה ברורה זו הגיעו בני ישראל לאחר הנס של פורים, ומבאר בזה

מאמר חז"ל בגמרא (מגילה טז:) על הפסוק האמור במגילת אסתר (ח טז) 'ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר' ודרשינן 'אורה' זו תורה, 'שמחה' זה יום טוב, 'ששון' זו מילה, 'ויקר' אלו תפילין. והקשה שאם זוהי כוונת הפסוק, מדוע אם כן שינה טעמו ולא אמר מפורש ליהודים היתה תורה ויום טוב ומילה ותפילין.

אלא הענין הוא שלאחר שראו היהודים בעיניהם נס עצום ומפלא כזה שביום אשר שיכרו אויביהם להשמידם ולהרגם מנער ועד זקן טף ונשים, נהפכה הקערה על פיה ושלטו היהודים המה בשונאיהם לעשות בהם כרצונם, אז הגיעו להכרה ברורה כשמש שאין לך אורה גדולה

בעולם יותר מאורה של תורה ואין לך ששון יותר משונה של מצות מילה ועל זה הדרך בשמחת היום טוב ויקרת התפילין, וזה לימדם להבין שכל מה שברא הקב"ה בעולמו לא בראו אלא לכבודו ולעבודתו, ומשום כן כשאנו מוצאים איזה דבר המשמח את הלב ומענג את הנפש, אין שום ספק שכל 'מטרת בריאתם היתה כדי שעל ידם ישיגו בני ישראל התעלות בעבודת ה' שהיא הינה השמחה האמיתית והגדולה בעולם.

מי הדעת

שע 13 5 הואמר (8)

מהי הטענה והתביעה הגדולה על דברי הנשיאים, הרי לכאורה כל מי שזקוק לתרומת הציבור ישמח עד מאד בהתחייבות בלתי מוגבלת כזו של נדיבים אשר יאמרו "יתנדבו צבור מה שמתנדבין ומה שמחסרין אנו משלימין אותו". ואם כן איזה מקום יש לתביעה כה חמורה על הנשיאים, עד שנתמעט אות משמם בעבורה.

אלא העניין הוא, ששונה תרומת המשכן מכל תרומה אחרת. כאן נתפרש שתכלית התרומה במשכן היא "כל איש אשר ידבנו ליבו", דהיינו נדיבות ליבו של התורם.

והטעם זאת ר' שניאור, שכל מהותו של המשכן הוא נדיבות לב והשפעת האבה, כמו שנאמר (שיר ג י) "תוכו רצוף אהבה מבנות ירושלים", ויחודו של המשכן הוא במה שהוא מדור אהבה לשפינה בישראל, ולכן החומרים שנדרשו לבנין המשכן כביכול, הם נדיבות ואהבה. וככל שתגדל האהבה ונדיבות הלב של ישראל כלפי המשכן, כן יגדלו מידות האהבה מהמשכן כלפי ישראל.

ואם כן הדבר, הרי שאין מקום לדברי הנשיאים. כי לא יתכן לומר "יתנדבו צבור מה שמתנדבין ומה שמחסרין אנו משלימין אותו", שהרי איננו חסר וממילא אין שייך להשלימו, כי אמנם יתכן היה שנדיבות הלב תהיה קטנה וממילא תקטן מדת המשכן, אך מכל מקום גם גדול זה היה הוא כערך נדיבות הלב שהייתה ואינה חשובה כחסרון שניתן להשלים.

לפיכך הייתה זו טענה על הנשיאים, מדוע לא התנדבו הם מלכתחילה, שהרי אם היו הם מתנדבים מלכתחילה הייתה מתווסף אף נדיבות לבם לחשבון, והיה גדל ערך המשכן עוד, כפי תרומת אהבתם ונדיבותם של הנשיאים.

the marriage between Hashem and the Jewish People also have threatened to bury them if they didn't accept the Torah? Would a *chassan* threaten his *kallah* under their *chuppah* that if she didn't marry him, she'd be buried there?

The Baal HaTanya, *zy"a*, resolves the apparent contradiction by explaining that it was precisely the fierce love between Hashem and the Jewish People revealed at that time that forced them to accept the Torah (*Likutei Torah, Parshas Re'eh*, p.22).

The *pesukim* in *Shir Hashirim* continue to describe the love between Hashem and the Jewish People: "For love is as strong as death... its coals are coals of fire of the flame of Hashem. Many waters cannot extinguish the [fire of this] love" (8:6). The Jewish People's love for Hashem is as strong as death: they would rather die than give up their love for Hashem. The love of a Jew for Hashem is likened to a flame. "The candle of Hashem is the soul of man" — just as a flame always burns upward, even if doing so will cause it to be extinguished, so, too, the Jewish *neshamah* always yearns to draw closer to Hashem, and a Jew is even willing to give his life to fulfill this yearning.

At Har Sinai, the inner essence of the Jewish *neshamah* was revealed for the first time, and the Jews' fierce love for Hashem flared up openly. It was this intense love that forced the Jews to accept the Torah. The situation can be compared to that of a *kallah* who tells her *chassan* at their *chuppah*, "If you don't marry me, I can't go on living; my love for you is so great." The deep love of the Jews to Hashem "under the apple tree" — at Har Sinai — was what compelled them to accept the Torah. Otherwise, they felt, what was there to live for?

Ever since *Mattan Torah*, this intense love for Hashem is ingrained in our soul. "Its coals are coals of fire" — just as coals sustain fire for a long time, our love for Hashem is always retained deep inside us, even when we don't feel it.

We go through times of *hester*, when we don't feel a sense of yearning to serve Hashem and we don't feel any spiritual elevation in our prayers and mitzvos, and it seems to us that we've been distanced from Hashem. However, even in the darkest times, the deepest part of our essence, the *chelek Eloka mima'al*, is still there within us, always longing for Hashem, its Source (*Tanya, Likutei Amarim* 1:16).

Deep within our souls, we are happy to do Hashem's will, even when we don't feel that this elevates us. Sometimes, it is the body that wants to experience pleasure from a heart-felt, uplifting prayer and passionately performed mitzvos. We don't always have to struggle and try to force ourselves to experience joy and passion in our *avodas Hashem*; rather, we should continue to serve Hashem with *emunah* and inner calm. We have to know that Torah and mitzvos connect us to Hashem, even when we don't feel it. This belief itself connects us to the *kedushah* of our mitzvos.

"Na'aseh venishma — We will do and we will hear"

AT *MATTAN TORAH*, the Jews proclaimed "na'aseh — we will do" and only afterward, "nishma — we will hear." At this revelation of the deepest essence of their souls, they declared that they wanted to do Hashem's will even if they didn't "hear" — that is, grasp and feel the *deveikus* in fulfilling mitzvos. The Jewish soul is in its very essence drawn to Hashem, regardless of one's conscious feelings.

The advantage of doing mitzvos with enthusiasm is that the body, too, becomes part of the fulfillment of the mitzvah, and the Jew is thus wholly engaged in *kedushah*. On the other hand, our serving Hashem out of *emunah* in times of *hester*,

ועד שלישי

ר' יהודה בן תימא אומר הוי עו כנמר קל כנשר רץ כצבי גיבור כארי לעשות רצון אביך שבשמים" (אבות ה, כג). כאן גילו לנו הו"ל ארבעת הכחות הדרושים להשלים מעשה. הכח הראשון הוא עזות — ובעזות יקדושה הדברים אמורים — שהוא כח היומה. (אדמו"ר קרא לזה "אונטערנעמער". כלומר אדם יישק לו מעוף להתחיל איוה מפעל גדול.) אחרי שקבל על עצמו לבצע הדבר הוא זקוק למידה של קלות שלא ישקע בקשוי הביצוע, ולזריזות, וכדי להביא את הדבר לידי גמר צריכים גבורת ארי. ונקח לדוגמה מי שקבל על עצמו לגמור מסכת או הנהגה למשך שנה שלימה. הוא זקוק לכל ארבעה כחות אלה. נעמוד בזה על הערה אחת: "הוי קל כנשר" — הנשר אינו קל; הוא עוף כבד. מהי הקלות שלו? הוא בעל כנפיים גדולות מאד, והן נושאות אותו בקלות למרומים. זהו מחזה מיסטי איך שהנשר מגביה לעוף יותר מכל ציפור אחרת ורוחף ברקיע בכנפיים פרוסות. והנה האדם הוא "כבד" מאד, כי עפריות התנמריות גם, על כן לא יחפון האדם בשורה ומלאכה. כיצד הוא יכול להתרומם כל כך בקלות? הוא אשר אמר ר' יהודה בן תימא: "הוי קל כנשר" — גם לך, אדם, יש כנפיים גדולות, השתמש בהן, והתרומם!

ומה הן הכנפיים של האדם? מהן — השמחה. ר' חיים ויטאל כתב בשערי הקדושה. כי התיקון של יסוד העפר הוא להיות שמח בחלקו ושמח במצוות. זהו "זוג כנפיים" הגון! המכיר כי הקב"ה עשה לו כל צרכו, הו ברגשותיו והן ברוחניות; בגשמיות — להם לאכול ובגד ללבוש יש לו? תודה לה! ברוחניות — כל הכחות שהוא צריך כדי לזכות לחלקו בתורה נתן לו הקב"ה; אם כחותיו שונים מאלה של חברו — הרי גם חלקו בתורה שונה מזה של חברו — הנה הוא עוסק בתורה ובעבודת הש"ת — ואשרי לו!

השמחה במצוה: "כתוב אחד אומר עבדו את ה' בשמחה, וכתוב אחד אומר עבדו את ה' ביראה. אמר ר' איבו בשעה שאתה עומד להתפלל יהא לך שמח כי לאלקים עליון אתה עובד" (מדרש תהלים ק). הכרת הרוממות היא המולידה שמחה אמיתית. זוהי השמחה הפנימית המתלווה אל כל מי שזוכה למשג נקודת-אמת מוחלטת בתורה. באמונה ובעבודה. מובא בספר החרדים מהאריז"ל, כי כל מה שזכה בגילויים עילאיים הוא מפני שמחה שמחה גדולה מאד בכל מצוה שעשה. על העבודה בשמחה יבא בע"ה הפרק האחרון, לכן הננו מקצרים כאן.

Alan Haverdah - R' Kesterbaum

Once we understand that our purpose in this world is to achieve closeness to Hashem, we need to change our fragmented approach to Torah and mitzvos. Most people tend to think that the main thing is just the superficial action — getting it done — and they therefore don't place much emphasis on how they go about their mitzvos. They view the infusion of concentration and meaning into mitzvos as a "cherry on top."

In truth, however, the primary aspect of the mitzvah is not the action itself, but the heart behind it, as Chazal tell us (*Sanhedrin* 106b): *Hashem wants our heart*. Similarly, the *Mesillas Yesharim* writes (Ch. 16) that our mitzvah actions alone are not sufficient to Hashem; rather, the most important thing is the pure intention of the person's heart. If the heart, which is king and leader of the other limbs of the body, does not devote itself to the service of Hashem, the service of the rest of the limbs is meaningless.

Two people can perform the same mitzvah and, while their deeds appear identical on the surface, they are actually worlds apart, since the quality of the action is measured by the heart and the intent that goes into it. Their respective actions can be compared to two objects that are gold on the outside, but one is merely gold plated and the other is solid gold. Accordingly, we can never compare

one person's level of righteousness to that of another, because only Hashem knows the true quality of each person's mitzvah observance.

The *Orchos Tzaddikim (Shaar HaSimchah)* writes that one who performs a mitzvah with joy receives a thousand times more reward than one who performs a mitzvah joylessly. Imagine if a person shook a lulav and esrog one year with joy — that would be worth a thousand years of doing the very same mitzvah without joy!

If we consider our relationships with other people, we can readily relate to the significance of how we go about our mitzvos. If a man gives his wife a gift begrudgingly, then no matter how expensive a gift it is, it will not be well received. A smaller gift, with love and meaning, will go much farther in building their relationship. Likewise, the development of our relationship with Hashem depends primarily on how we serve Him, not merely on the actions we perform.

23

ולפי"ז לא קשה איך ה' אפשר להרים הכלים של זהב שהיו ככדים מאד, די"ל דוזהב שנעשה רק מנדיבת הלב, ולא ה' מציאות של זהב, הוא כמו דבר רוחני, ואינו כבד במשקל, עכ"ק של הגה"ק הנ"ל.

ואשר לפי"ז יש לתרץ הדיוק שכתוב ויקחו לי תרומה ולא כתיב ויתנו לי תרומה, כי הויקחו ה' הרבה יותר מהויתנו, כי נתנו זהב רק תשע ועשרים ככר, אבל לקחו מישראל למלאכת המשכן הרבה יותר, וא"כ אי"ש הפסוק דכתיב

ויקחו לי תרומה, ולא כתיב ויתנו לי תרומה, כי מנדיבת הלב נעשה זהב ועוד הרבה דברים שלא נתנו כלל, רק לקחו, והו לשון הפסוק ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו, שמנדיבות הלב עצמה היו יכולים ליקח להמשכן אע"פ שלא ה' לו באמת מה ליתן.

אבל כדי שיהא נעשה מהנדיבות הלב, זהב, ה' צריך שיה' רצון ונדיבות הלב מתוך עומק הלב, דהיינו שנעשה לו עד נפשו שהוא רוצה ליתן נדבה למלאכת המשכן, ורק עי"ז נעשה באמת זהב ועוד דברים יקרים שרצה ליתן.

24

ורצון זה שנגעה להם עד עומק נפשם ליתן לנדבת המשכן כדי שהקב"ה ישכון בינותם, רצון זה נעשה בשעה שאמרו נעשה ונשמע, שאז באו למדריגה זו שרצו לעשות הכל כדי להתדבק בהש"ת, וה' להם אז רצונות ותשוקות לעשות אפילו יותר מכחם, וליתן אפילו יותר ממה שה' להם, וכן מבואר בגמ' שבת דף פ"ח שאמר ל'י' ההוא צדוקי לרבא למה אמרתם נעשה ונשמע, ה' לך לשמוע מקודם אם אתם יכולים לקבלו או לא, מבואר דנעשה ונשמע הוא קבלה למעלה מכוונתיו, ועי"ז באמת לקחו למלאכת המשכן מכלל ישראל יותר ממה שבאמת ה' להם.

ד

אמרו (מדרש אגדה) כתיב (חג' ב' ח') לי הכסף ולי הזהב נאום ה' צב-אות, אמר הקב"ה לישראל התנדבו ועשו המשכן, ואל תאמרו מכיכם אתם נותנים כי משלי הוא הכל, לפיכך אומר: ויקחו לי תרומה

הנתינה — משל הקב"ה

מצינו שפירש"י "לי — לשמי" היינו שהנתינה תהיה אך ורק לשמו ית', וללא כל פניות אחרות, והנה דבר זה ייתכן אך ורק כשיודע שהכסף אינו שלו אלא של הש"ת, א"כ אין כל מקום להתנשאות ויוהרה, שהרי פקדונו של הש"ת בידו, ונמסר לו כדי לחלק, וממילא במה יוכל להתנאות, וזה שאמרו: כי משלי הוא הכל, לפיכך אומר ויקחו לי תרומה, היינו מאחר שאינכם נותנים מכיכם אלא משלי, אם כן ויקחו לי — לשמי" הרי שעליכם לקיים המצוה לשמי "בלתי לד' לבדו". ותרצה שדיעה והכרה זו שאנו הננו רק נפקדים שבידינו פקדונו ב"ה, קרויה בשם "משפט" משום שהנתינה היא כחובה וכמשפט על הנותן, ולא כאילו שנותן משלו בתורת חסד, ובוהו נבין מה שאמרו (סוכה מ"ט, ב') גדול העושה צדקה יותר מכל הקרבנות שנאמר (משלי כ"א, ג') עשה צדקה ומשפט נבחר לה' מובה, והרי בפסוק שהביאו נאמר גם משפט ולא רק צדקה, אלא שצדקה שהיא בבחינת "משפט" היא זו שבאמת גדולה יותר מכל הקרבנות, והכונה היא כמו שפירש"י (אבות פ"ג) תן לו משלו שאתה ושלך שלו, והדין עליך לתת לו משלו" היינו שהחובה היא בכפלים לתת מתוך הרגשה שנותן משל הקב"ה.

ביאר מנהג הארז"ל לתת צדקה בואתה מושל בכל

ובוהו נבין מה שמובא בשם הארז"ל (שור"ע או"ח סי' נ"א במגן אברהם" ט"ק ז') שנהג לתת צדקה בתפלת ויברך דוד בואתה מושל בכל" ולמה דייקא אן נתן צדקה, ברם לבדינו יובן, לפי שאם נתון משום שאתה מושל בכל" כלומר, שהרגשתו היא ברורה שנותן משל המקום ב"ה, שהרי הוא ית' מושל בכל, הרי זו היא הצדקה השלימה, ועליה גם אמרו (שבת קל"ט, א') לגירסת הרמב"ם פ"ל מהל' מתנות עניים) אין ישראל נגאלין אלא בצדקה שנאמר (ישעיה א', כ"ז) ציון במשפט זופדה ושביה בצדקה, ולפיכך מובא בשם הרה"ק ר' פנחס מקאריץ ז"ל שאמר שאם היו ישראל זהירים בנתינת צדקה בואתה מושל בכל" היו מקרבים את הגאולה, היינו כאמור שנתנית צדקה בפסוק זה ומתוך כוונה זו, הרי היא היא הרצויה לפינו ית', וממילא נוכח לגאולה "ושבית בצדקה".

עזרי טוביה

20

ובפשטות יותר נ"ל המכוון עפ"י מה שכתב החתם סופר זצ"ל בתורת משה (פרשה זו), כי יש לדקדק בסדר המקראות, שאמר תחילה ויקחו לי תרומה, וזאת התרומה (כה, ב-ג), ורק אח"כ (סס, ה) ועשו לי מקדש, לכאורה איפכא מסתברא, שתחילה יאמר ועשו לי מקדש, ואח"כ ויקחו לי תרומה, כי אין שייך לבקש מאתם תרומה קודם שיוודעים אודות עשיית המשכן, על מה ולמה יתרמו, וכתב לחדש, כי אמנם כן היו פני הדברים, והיה זה הכל בכלל הנסיון של נעשה ונשמע, שיעשו קודם שישמעו ולא יהדרו כלל, לזאת תחילה אמר להם ויקחו לי תרומה, בלי לפרש למה יתנו, ורק אח"כ גילה להם צורך התרומה, שהוא עשיית המשכן.

ולפי זה נכון מאוד מאמרם ז"ל, 'בשעה שאמרו ישראל נעשה ונשמע, שקיבלו ע"ע לעשות מצוותי ית' בלי לדעת תחילה מה ידרוש מהם, מיד אמר הקב"ה ויקחו לי תרומה, בלי לגלות להם תחילה על מה ולמה, ורק לאחר מכן אמר לאיזה צורך תהיה תרומתם, ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם'.

22

החיים תרומה באר R Steinswerg קמב

ולפי"ז אי"ש שבאמת ה' זהב הרבה לכל מלאכת הקודש, הרבה יותר מהתשע ועשרים ככר שנתנו בנדבה, כי מהרצון והנדיבות הלב של כל אחר נעשה (מזה זהב ממש, ועי"ז ה' מספיק לכל) מלאכת הקודש.

ומעתה נפלא מאד המדרש כיון שאמרו ישראל נעשה ונשמע, מיד אמר הקב"ה ויקחו לי תרומה, כי ע"י שאמרו נעשה ונשמע נתגלה שרוצים באמת ליתן הכל בשביל השי"ת, וממילא ודאי יש להם נדיבות הלב כראוי, וממילא ודאי יהא נעשה זהב ממש מהנדיבות הלב שלהם

אע"פ שאין להם כל כך זהב, וממילא יהי הויקחו גדול הרבה יותר מהויתנו, ולכן מיד אמר הקב"ה ויקחו לי תרומה ולא ויתנו לי תרומה, והבן.

וי"ש ללמוד מזה מוסר השכל גדול, שהעיקר הוא שהלב ירצה באמת, ואז יכולים לעשות אפילו יותר מהכוחות שיש לו, ואפילו דברים שחושב שא"א לו לעשות שהרי אין לו כ"כ כוחות, ויכול לזכות לעשותם, כי יזכה לסייעתא דשמיא הרבה יותר מכוחותיו, ויוכל לעשות גדולות ונוראות.

ולבן עתה בחודש אדר שהוא זמן של קיימו וקיבלו מאהבה, והוא זמן לומר נעשה ונשמע מאהבה, יכולים לזכות בחדש זה ללמוד וללמד לשמור ולעשות אפילו מה שחשב מתחילה שא"א לו כלל לעשותו, ויכול להשיג ולבא למדרגות גדולות בתורה ובעבודת ה', הרבה יותר מהכוחות שיש לו.

וי"ש לבאר כל זה בעומק יותר, ההנה שמעתי מהגה"צ רבי מתת' סאלאמן שליט"א משגיח דלייקוואוד, שהקשה על מאמר חז"ל שהקב"ה הלך להאזמות שיקבלו התורה ולא רצו לקבלו, כי שאלו תורה מה כתיב בה, וכששמע עשו שכתוב בתורה לא תרצח, ועשו בטבעו יש לו יצה"ר גדול לרציחה, אמר שאינו רוצה, וכן ישמעאל שמע שכתוב בה לא תגנב ולא תנאף, וישמעאל בטבע הוא בעל תאוה, אמר שאינו רוצה לקבל התורה, אבל כלל ישראל קפצו ואמרו נעשה ונשמע, וזה נחשב למעלה גדולה לכלל ישראל, ולכאורה אדרבא קודם שאדם מקבל על עצמו לעשות דבר, צריך שידע אם יוכל לעשותו או לא, וא"כ איך אפשר לקבל בלא לידע מה כתיב בה, וא"כ לכאורה האומות העולם צודקים במה ששאלו מה כתיב בה, כי רצו לידע אם יוכלו לקבלו ולקיימו או לא, וא"כ מהו המעלה של כלל ישראל שאמרו נעשה ונשמע.

אבל התירוץ הוא דידעו כלל ישראל, שהקב"ה יתן להם כוחות לעשות מה שמקבלים, ולכן קפצו וקיבלו ואמרו נעשה ונשמע, וידעו שעי"ז ודאי יתן להם ה' כחות לקיים מה שקיבלו עכ"ד.

ולפי מה שנתבאר הדברים מאירים מאד, דכיון שרצו כלל ישראל באמת, והי להם תשוקה ונדיבות הלב מעומק נפשם לעשות רצונו בלבב שלם, ושיהיו דבוקים חמיד עם ה', עי"ז זכו לסייעתא דשמיא ולכוחות שלא הי' להם מתחילה, ונולד בהם כח חדש שיוכלו לשמור ולעשות

מבאר השל"ה הקדוש ביאור נפלא: כדי לבנות את המשכן היה צריך כסף וזהב בכמות אדירה אשר לא הייתה בידי בני ישראל יכולת להביאו, כי הזהב היה זהב טהור שאינו נמצא כל כך בעולם ולמרות זאת בני ישראל הביאו יותר מכדי הצורך כמ"ש "והמלאכה היתה דים" (שמות לו, ז). כאן באה לידי ביטוי ברכת ה' שמן המעט שהיה בידי בני ישראל נעשה הרבה. וסיבת הברכה הייתה מצד נדבת הלב, ומה הייתה אותה נדבת לב שבגינה ניתנה הברכה?

מבאר השל"ה הקדוש שאם אדם רצה לתת תרומה גדולה למשכן, אך

בפועל היכולת שלו הייתה דלה והיה לו צער על שאין ביכולתו להביא תרומה נכבדה יותר. הבורא יתברך, היודע מחשבות אדם מצרף מחשבה טובה למעשה, ושולח ברכה במה שנתן ונעשה כפי רצון מחשבתו של הנותן כפי רצונו. נמצא שהמותר היה מהתרומה של הקב"ה. וזה מה שאמרו חז"ל ששרתה שכונה במעשה ידיהם. אם כן, מעתה מובן מה היא תרומתי, הקב"ה בכבודו ובעצמו משלים את החסר לפי רצונו של האדם, וכמאמר התנא באבות (ב, טז) "לא עליך המלאכה לגמור", עליך לכוון להראות נכונות לעשות רצונו יתברך, והוא הקב"ה היודע לצרף מחשבה למעשה ישלים מלאכתך.

בדברי הגמרא (מנחות קי). מצינו: "אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוון לבו לשמים", ופירוש הדבר: אחד שנתן מאה שקל ואחד שנתן שקל, יתכן ושניהם יהיו שווים בשכר המצווה למרות שנתנו סכומים שונים, הכיזד? על פי מה שאמרנו יתבארו הדברים: אם אותו שנתן שקל רצה לתת מאה שקל אלא שלא היה באפשרותו להוציא מחשבתו לפועל - הקב"ה יוסיף וישלים את החסר למאה ויתן כפי מחשבתו. אם כן, מדוע לא עשה הקב"ה הכל דרך נס? לשם מה הצטרכו בני ישראל להביא נדבת המשכן? יסוד חשוב ודרך חיים מלמדנו הקב"ה. הנס אינו חל על דבר ריקם, לעולם צריכה להיות התחלה על ידי האדם ולו, במעט, ולאחר מכן הקב"ה שולח ברכתו.

כך ראינו בבניית בית המקדש ששלמה בנה, שם נאמר: "מזמור שיר חנוכת הבית לדוד" (תהילים ל), והרי את בית המקדש בנה שלמה בנו ולא דוד! אם כן, מדוע במזמור נכתב "חנוכת הבית לדוד"? ע"פ האמור לעיל מתבאר העניין יפה: דוד שהניח את היסודות לביהמ"ק, ואף מסר נפשו ע"כ (ראה מכילתא בשלח טו, א) הוא שביצע את האתחלתא, ושלמה בנו בא והשלים את העשייה, ומצד החשיבות והרצון של בניית ביהמ"ק נזכרה חנוכת הבית על שמר של דוד, שכן הקב"ה חפץ ברצונו של האדם להראות נכונות, להתחלק בעשייה.

מכאן יש לאדם ללמוד כי הקב"ה רוצה לראות עד כמה חפץ האדם בקיום המצווה, ומהי הקרבה ומסירות הנפש שאתה מוכן להשקיע למענה. כוח הרצון יש לו מעלה גדולה לפני הקב"ה וככל שהרצון והנכונות יהיו גבוהים יותר, הקב"ה ידאג להשלים את המלאכה במקום שאין ביכולת האדם לסיימה.

לעשות אפילו דברים שלכאורה לא שייך שיעשו אותם, וא"כ אמר להם ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו וגו' וזאת התרומה אשר תקחו מאתם זהב וכסף וגו', ואפילו ממי שאין לו זהב ויכולו ליקח, כי יוכל להיות ויקחו, אע"פ שאין להם מה ליתן, והבן מאד.

ובמו כן נעשה עוד פעם בשעת נדבת המשכן, שנדבה לבם ליתן יותר מכוחותם, וליתן יותר ממה שהי' להם, ועי"ז זכו באמת ליתן זהב הרבה שלא הי' להם כלל מתחילה, וא"כ כיון שאמרו ישראל נעשה ונשמע, והשיגו שהם צריכים רק לרצות באמת, ואז ודאי יתן להם ה' כחות למעלה ממה שיש להם, ויוכלו

ובחודש אדר ופורים יש ענין מיוחד כל הפושט יד נותנים לו, ואיתא בספ"ה ק שהעיקר הוא לעבוד שיהי' לו רצון אמיתי, ולפשוט ידו לה', ולבקש באמת שרוצה לזכות לתורה, ועי"ז יתנו לו מז השמים.

העבודה שלנו ביום הפורים היא, להכיר שאין סדרים ואין מציאות חתומה ומחולטת. ביכולת של האדם יש מצב בו נגמרו האפשרויות והוא הגיע לסוף הדרך. בפורים מגיע ענין הבטחון, להכיר שאצל הקב"ה אין שום מחסום ושום הגבלה והוא יכול להפוך סדרים ולחדש מצבים. מצות היום של פורים היא לשנות עד כדי שכרות, בזה מוציא האדם את עצמו מהתמונה, הוא אינו פועל מאומה והכל בידו של הקב"ה.

לכל אדם יש שלבים בחיים בהם הוא מרגיש שאינו יכול להצליח, אין לו סיכוי לסיים את הש"ס, הוא כבר לא יצליח להתפלל "שמונה עשרה" בכוונה, וכיו"ב לכל אדם בכל מצב. ההרגשה היא שהמציאות הקיימת נחתמה כבר, וזהו גזר דינו. בהגיע יום הפורים נפתחים שערי שמים בבטחון מוחלט ושב"ד הקב"ה לשנות סדרי בראשית וליצור מציאות חדשה לגמרי. צריך לעזור החמים, לזעוק אל השם, ולבטוח עליו והוא יעשה.

"תחילתו השתדלות וסופו מתנה"

לאמיתו של דבר, זהו כלל גדול ויסודי בעבודת השם - "תחילתו השתדלות וסופו מתנה", וכפי שמצינו בדברי ה"מסילת ישרים" (פרק כו, בביאור מרת הקדושה) שכתב בזה"ל: "ענין הקדושה כפול הוא, דהיינו: תחילתו עבודה וסופו גמול, תחילתו השתדלות וסופו מתנה. והיינו שתחילתו הוא מה שהאדם מקדש עצמו, וסופו מה שמקדשים אותו, והוא משאמרו חז"ל: אדם מקדש עצמו מעט מקדשים אותו הרבה. מלמטה מקדשים אותו מלמעלה" (יומא לט ע"א).

וכך גם בפורים השלימות המושגת ביום זה הינה מעבר לכל תפיסה והשגת בן אנוש, כי אכן הכל אינו אלא בגדר מתנה מאתו יתברך, הבאה לנו לאתר שהשתדלנו בעבודה הרוחנית של כל המועדים הקודמים לו.

ענין זה נוגע לכל עבודת האדם בעולמו. פעמים תוהה אדם מה יועילוהו זמן מועט נוסף של לימוד תורה, או ברכת המזון בכוונה, כי אמנם מתוך כך זוכים לסייעתא דשמיא, אך על דבר כה מועט ופועט, לכמה סייעתא דשמיא ולכמה פרנסה ובריאות כבר ניתן לזכות?! וזו טעות מוחלטת, כי "אתה בסמנך ואתה בכבודי" - האדם פועל מצדו כמה שהוא יכול, והקב"ה מצדו מרעיף עליו שפע של ברכה והצלחה ללא גבול ומדה, וללא כל השוואה לפועלו.

ונתי עבודתנו ביום הפורים: להשתדל ללמוד תורה עוד איזה זמן מועט, להשתדל לכוון מעט יותר בתפילתנו. וכשאדם יעשה את כל מה שבכוחו לעשות, בסופו של דבר הקב"ה ישפיע עליו שפע של הארה משמים.

בקרואי

תרומה
ר' א' (ג' א')

שבו

כרי' כזו שנכתה להתגבר ולעשות דברים שאין להם משיכה עשית אליהן, ואדרבה, יש לה משיכה כנגדן. ויכרת מצריחה זו (הגדלות הגדולה ביותר מכל המעשים ומכל) הנצרכים שצרח הקצ"ה בעולמו. ובאמת כל אדם הוא בעל גדלות הלפון הלו, ורק צטי להוליחה מן הכח אל הפועל, וכמו עשה כן שאול מלך ישראל.

ועתה, בשעה שהלכו כלל ישראל לננות מכוון לשנתו, ולקדש ולהכשיר מקום למטה שיהי ראוי להשראת שכנתו יתצדק. הולרכו לעשות כן על ידי עשיית מעשים ווראים וגשגשים מאד צכדי שיוכל לניור מקום מקודש כזה, וזהו שישיגו זאת ע"י מעשה נדבנת לבס.

מדרך הטבע קשה לאדם ליפרד מכספו וזהו שהלעצרו אללו מתוך עמלו ויגיעתו צכדי להשיגו. גם כלל ישראל וגעו עבור ממונם, הלכו ושאלו מאת המלכים, גם ערחו ואספו ציזת הים והשחא דרשו מאחס להחמד. ולא סתם נדבנה, שזו צלנד אינו דבר כל כך קשה, דהרי כשהצורה מלוה שצני ישראל יתנדבו, צודאי כ"א מוכן לתרום על אחר משלו למטרה נעלית זו. אכל שיתרמו מתוך נדיבות הלב, שישמחו ממש עם הנתינה וירלו בזה, לשם כך נדרשת גדלות ווראה ממש, וזה הי' המעשה

נדיקים שהולך צכדי לאפשר צניית מקום השראת השכינה בעלמא הדין.

ולפי' דצרינו אלה מוצן מאד הא דלעטוינו צלקיחת התרומה צרישא, ורק צתר הכי נלעטוינו צעשיית המקדש. דאלו נלעטוינו צצניית המשכן תחילה, הי' זה מסיר מאיתנו כל נסיון הנתינה מתוך נדבנת הלב, דהרי אפשר לראות גם היום כיצד אנשים מקיימים צניינים מפוארים למקומות התורה, ומפארים הון רב על הולאות אלו, וכל זה מפני שמצניים שצנין הוא דבר הקיים לעד, ומרגישים שע"י נתינה לסיבה כזו משיגים הס דבר גדול. משא"כ כשמשתדלים לאסוף עבור הולאות קיום המוסד, פוגשים צקשיים. דצכדי ליפרד מנמונו עליו הוא עמול, צעבור דבר הגרחה כאילו היא עוצרת וחולפת מן העולם צין רגע, הוא דבר (השיך רק למו שיש לו רחבת הלב ומדת) הגדיצות צאופן נפלא, ורק אדם כזה יכול לעשות כן מתוך שמחה והרגשה שהוא קונה בזה עולמות.

ובחבת כן מתחילה הלכו לאסוף תרומה רק לשם נדבנת התרומה לצד, וכששאלו העם אודות התרומה זו, האם עיקרה עבור צנין או דבר גדול כמוהו, ענו הגבאים שאין צדיעתם שום דבר חוץ ממה דציקש הצורה שיתגדבו צני ישראל, כל אחד מה שלבו חפץ מן הדברים המוצרכים צקרא. וגמלא צהכרת שמי שהחמדו אז, עבור לורך זה של כלום וצלתי נודע, הולרעה נדבנתו להיות נוצעת כל כולה מרגשי נדיבות הלב, ורק צתר ה"מעשה נדיקים" הלו התאפשר להם להצטוות צצניית

המשכן, דבר שקודם לכן לא היו מסוגלים
ויכולים להפעיל כל זמן שהי' חסר להם
מעשה המסירות. דרך מעשה כזה הי'
צרכו לאפשר התקדשות מקום בתחמונים
לשריית שכונתו יתגבר, ועל ידיו ניכרת
יותר גדלות מכל מעשי שמים וארץ.

Adam was commanded not to eat of the fruit of the Tree of Knowledge. Obedience to that command was all that was required. And if he held strong and obeyed, all would be well; the world would reach its perfection in a few short hours and be forever perfect. But Adam felt that such an arrangement lacked a significant enough part for him: what would his contribution be to that perfection? Only the passive non-action of resisting one solitary transgression? Surely he was capable of much more than that? Surely he was capable of building worlds on his own? Surely he could be tested much more severely and prove his love of his Creator much more powerfully?

Adam reasoned that if he were to eat that fruit and bring himself and the world down from their rarefied and almost perfect spirituality into heavy physicality with all the temptations and possibilities of failure which would result, and then hold strong, within that lower state remain true to his Creator, that would be a far greater act of service than merely desisting from one simple action of disobedience. Essentially, he wished to amplify the scope of his free will so that there would be more work to be done, and therefore more opportunity to draw close to Hashem of his own doing.

He sensed that there was far more scope and potential for expression of his independent free will than his given situation allowed. And he was right. And he was wrong. He

was right because in truth he had enormous potential; he was close to Divine in his greatness and virtually unlimited in power. But he was wrong because in going against the Divine command he would be moving out of reality.

38 And this is the point to understand: in every action of human free choice which is in contradiction to the Divine command there is a powerful illusion of independence - "No-one tells me what to do"; there is an assertion of self which is heady in its potency. But in every action which is in contradiction to the Divine command there is a death; if Hashem is the definition of existence, then any action against Him, no matter how powerful its sense of reality, is an action out of existence.

The nature of human emotion is such that there is a resistance to doing that which is commanded from outside the self; in such obedience lies a negation of self, a negation of desire and of that deepest level of the personality which is the seat of free choice. And in such obedience there is a sense of death too - a deep level of self is being annulled, negated, slain.

39 So what is the true purpose of the free will we are given? The answer is that its highest use is to give it up, to yield it to Hashem. But here lies the secret: the act of yielding the freedom to choose is the greatest act of free choice possible. That act is not a sacrifice of will; in depth it is the highest assertion of will. That is the challenge Adam was given: use your will to want what I want; kill not your freedom to choose but that part of it that seeks to make you separate from Me. Use your will; use it to give it to Me; in that way we shall become One.

Do not seek heroics; do not seek to prove what you can do. Simply obey; anything else is no more than assertion of ego. Such assertion of self feels good while it lasts, deeply good because it is an expression of human essence; but in truth it is illusion. Do not choose to be free; choose instead to be obliged - bondage to Me in true obligation is the real freedom

40 In the work of sacrificing the ego, it is easy to be misdirected - destroying the negative aspects of the ego, the vested interests, does not mean destroying the will. One who has conquered the ego should not be an unmotivated robot - quite the contrary; one should be burning with motivation. The dedication of the faculty of *bechira*, free will, to the Creator does not mean sacrificing will; the mistake which can be made here is to destroy all motivation and become an empty, emotionless vacuum of a personality. That is not what is required. The spiritual path here is to sharpen the will, to hone to a razor's edge the drive of the will, to fan the flames of raw motivation and desire into a

blaze - and fully active and flamingly alive, to give them to Hashem.

A true servant is not an empty shell of a human from whom all content has been drained, a mechanical and bland being who lacks all will and interest. Exactly the opposite: a true and valuable servant is one who burns with motivation, whose will is powerful and unshakable, but whose will is poised constantly to carry out the wishes of the master, not the personal vested interests of the servant. He has made his master's will his will, he acts as passionately for his master as he possibly could for himself because there is no difference between his master's desires and his own.

* * *

41 When the Jewish people accepted the Torah, they said "Na'aseh v'nishma - We shall do, and we shall hear." They committed themselves to obey before they knew what that obligation would mean. Many depths are contained here, but relevant to our discussion is this: Torah is all obligation, as we have seen. The Jewish people knew that. And they knew that Torah must be received and fulfilled as obligation.

They obligated themselves to Hashem without knowing the details because that is the true nature of such obligation - it is my commitment to You that matters, not my judgement of whether or not I can fulfill this or that detail. And so they took on Torah as pure obligation. But they chose that obligation; they chose to be forever bonded and obliged.

And that is why at Sinai the Torah was forced on us! At Sinai Hashem forced His Torah on us with no alternative. But the Jewish people had already accepted Torah - why was it necessary to use force at the actual giving? The idea is

that what had been accepted was Torah as obligation - not Torah as voluntary observance. The Jewish people had chosen to give away their free will forever in this matter, chosen to become obliged, used their freedom to become bonded. And that was a step in the direction of correcting the original problem of man; at Sinai the Jewish people stood at the level of Adam before his fall.

That is the only way to correct that original problem. That problem remains our constant ordeal, and our path is the path of Torah; Torah as obligation, Torah as the pathway of using free will to elevate that will to a higher plane. That is the pathway to the bonding of worlds.

46-6.

להם מקום משום זה קלי ואנוהו עדיין יש בהם נגיעה של חיזונית וגשמיות, בעלי ערכים סופיים, ויש לעמלק מקום של אחיזה ושייכות במעשה ידיים שכלול. ואילו בלימוד של עוד דף גמרא שהוא קנין נצחי לנפש האדם "דאין עבירה מכבה תורה" (סוטה כא א), תפלה ככוונה שזה דביקות ממש לאין סוף, בדברים אלו אין לו שום שייכות, זה שייך ל'נשמע' שלמעלה מאחיותו של עמלק, ובפרט כאשר הדברים נעשים באופן של נדיבות שאין לה סוף, הרי בכך נפעל המחיקה

והמחייה המהודרת ביותר למורשתו וזכרו של עמלק מתחת השמים. זו ההכנה המעולה לקראת ימי הפורים.

זה כל התכלית והמטרה ביום הפורים, להגיע למדרגת נדיבות של 'כל הפושט יד נותנים לו', ללא שום מעצור וגבול. להתעלות לנקודה הנצחית של כלל ישראל שאין לה תחלה וסוף, ובה זוכים לשמחה האמיתית שבפורים, "שושנת יעקב צהלה ושמחה" בכך אשר "תשועתם היית לנצח... ולא יכלמו לנצח כל החוסים בך", מה יהיה ביום מחר איני יודע להגיד לך, אבל דבר אחד ברור שאחר כל הסבל לעת ערב יהיה אור, כל ההעלם הזה יש לו תכלית ומטרה מכוונת, ובסופו של דבר נצחיות ישראל תנצח.

47a עמי תת-5 ביה"ק (75)

סיד העבודה וחובה - יראת שמים

הרבה פעמים כשאדם בא לעבוד את ה', יש לו הרגשת הלב שאינו יכול לעשות דברים שאינו מבין, ודאי שראשית כל תחילת עבודת ה' היא קבלת עול מלכות שמים בבחינת עבדים, גם אם אין אנו מבינים עלינו לעבוד את השי"ת מתוך מדרגה של יראת שמים, ואח"כ ימשיך לעלות את הרגשי עבודת ה' שלו לעשות את התורה ומצוותיה מתוך מעלת האהבה, שקיום המצוות לא יהיה אך ורק כדי לצאת ידי חובתו, אלא יעשה זאת מתוך נדיבות ואהבה לעשות את רצון השי"ת.

6- הגר"ס ז"ל אמר שהשו"ע זה המינימום שכל אחד צריך לקיימו, אבל על השו"ע הזה צריך לבנות את עבודת ה' שלנו, לא להסתפק רק בבחינת היראה רק לצאת ידי חובה לקיים את השו"ע בלבד, אלא להוסיף על זה ולקיים את המצוות בכל דקדוקיה ופרטיה, מתוך אהבה אל השי"ת, וגם אם עדיין לא זכה להגיע למעלת האהבה, מי"מ ע"י מידת הנדיבות בקיום הידורי המצוה ושלמותה, ע"י כך זה יביא אותו לשלימות עבודת ה', להשיג את מעלת האהבה אל השי"ת.

48

It may seem that the person has grown in *ruchniyus*, but, in a certain respect, he has not elevated his motivations for doing *mitzvos* very much. He is essentially the same person he was as a young child decades earlier.

Our task in life is to elevate our motivation for the fulfillment of *mitzvos* to a level where we do them purely for Hashem's sake, לי לשמי.

מסילות בלבכם 'א' קאזאר

45

ובאופן מעשי הדרך לבצע את בנין המשכן הפרטי עם נדיבות זו, הוא על ידי שישיל האדם מעצמו את הגבולות שהורגל בהם, אם יש לו שעה קבועה ללימוד התורה יקדים לבוד קודם

השעה היעודה או שיוסיף ללמוד לאחריה, לשבר את הגבול ולעבור מעבר לתחום. לעשות שלום עם איש ריבו, לפתוח בשיחה נאה עם מי שזה כמה גדר בעדו שלא לפוגשו ולא להביט אל מראהו, מפני שפגע בו בגופו בנפשו ובמאודו, ויהא כובש את יצרו לפרוץ הגבול והחומה המבדלת. בנין המשכן הפרטי שלו הוא כמה שישבור את עצמו לצאת חוץ לגדרו, דבכל מה שהאדם פועל חוץ לטבעו הוא מפנה מעצמו את צמצום האור, ומגלה בתוכו מקום פנוי להשראת אור אין סוף, לקיים מצות ועשו לי מקדש ושכתי בתוכם.

46a תשועתם היית לנצח

ובכך תכין לך הדרך לקראת הימים הנעלים ונשגבים הבאים לקראתנו לשלום. כל השאר, כגון עריכת משלוחי מנות על אריותם ותכולתם המהודרת, נרתיק נאה למגילה, וכיוצא"ב, גם אם יש

זכינו בסייעתא דשמיא להקיף סוד גדול ועמוק במציאות העולם, באנו לכלל הבנה שבריא העולם אינו אלא צמצום האור האין סופי של הבורא ב"ה, ועבודת עם הנצח הוא למצוא מקום בזה העולם שמשם יסלקו את צמצום האור, ולהשכיח בו כבודו מלא עולם בלי גבולות. ולמדנו איך שעמלק וזרעו נלחמים נגד זה, בניסיון למנוע את התפשטות האור, להגביר צמצום הבריאה דוקא באופן של ראשית ותכלית. והחודש אשר נהפך להם מיגון לשמחה, שהוא החודש האחרון הסמוך לחודש הראשון, הוא אשר מסוגל ביותר לצאת בו אל מרחבי האורה הנצחיים בסוד 'הביאני אל בית היין'.

והלימוד הנוגע למעשה מכל זה הוא, להחדיר בתודעתנו שהשמחה האמיתית באה מדברים נצחיים בלבד. מי שמוצא בריבוי כסף, או אפילו מלא כף נחת מהילדים אשר חנן אותו ה', כל אלו מקורם בדברים שיש להם סוף ותכלית, וממילא אין שמחתם שלימה, וכמו 'משל למלך אשר בכה למשתה בנו, צפה אשר

יגע"י¹³ (קנות לחשעה באב קינה מא). השמחה המושלמת תיתכן רק כאשר יתעלה האדם מעל גבולות העולם, כשיתבסס מאותו יין שמנחם את האבלים ומיישב דעתם של זקנים, ויבטח בה' מעוזו בעת צרה, ויצור חבלי בעת צרה, דכל הצרות אינם אלא זמניים ומוגבלים מתחת השמים, ואילו אני קשור ומחובר אל ה' בלי ראשית בלי תכלית, ו"בידו אפקיד רוחי... ה' לי ולא אירא."

44 אשר ידבנו לבו

ועצדה טובה קא משמע לך, הדרך שיבור לו האדם לידבק בה אל סוף הנצחיות של נשמתו, ולבנות בכך את המשכן הפרטי שבתוך כל אחד ואחד, היא ללכת בעקבותיה של ה'חמתי לבי' שבנו את המשכן, ופירקו את צמצום הבריאה, בכח אותה נדיבות לבי' שבתרומות בני ישראל, ונשתדל אף אנו בבנין המשכן שבתוכינו על ידי נדיבות שאין לה גבולות. וכפי שנחבאק אין הכוונה דוקא

בנדיבות ממונית אשר פזר נתן לאביונים מהונו, אלא גם נדיבות בתורה ונדיבות בתפלה.¹⁴ הנקודה הפנימית של נדיבות היא הרגשת תשוקה עזה בנפשו, אם זה בתרומת המשכן ושאר צדקות, או חשקות עצומה ללימוד התורה, ושאיפה מוגברת לדביקות בתפילה, ללא גבול וקצבה, ולא משנה עד כמה מצליח למעשה להוציא מחשבתו אל הפועל, העיקר שהרצונות והכיסופים יהיו ללא מגבלות. וכאמור הנדיבות היא תכונה הקשורה בעומק נקודת הנפש הישראלית, שבה הוא מתדבק במובן מסויים לבחינת האור אין סוף. בכך פועל האדם בנפשו למחות משם את זכר עמלק,¹⁵ ולהקים בתוך עצמו משכן לה'.